

Nye asbestregler – utdrag fra webinar

23. Januar 2026

Eirik Rudi Wærner
Byggavfallskonferansen
10 mars 2026

Asbest i norsk eiendomsforvaltning og arbeidsliv

Analyse av kartleggingsplikt, ansvar, risikostyring, endringer i lovverk, vurderinger av tiltak

KRYSOTIL

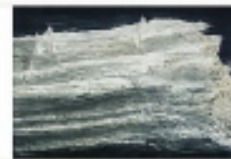
AMOSITT

KROKIDOLITT

TREMOLITT

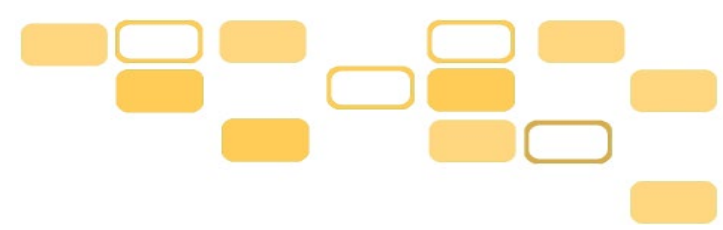

AKTINOLITT

ANTOFYLITT

1-2026, versjon 1.0

Arbeidstilsynet endret forskrift om utførelse av arbeid kap 4 rett før jul, for å tilpasse EU-krav til norske regler.

Analysen som er gjort er avgrenset til norske forhold og norsk lovgivning, men trekker veksler på internasjonale standarder og EU-direktiver og EUs veiledning der dette er relevant for forståelsen av fremtidige krav.

Målgruppen er profesjonelle aktører i bygge- og eiendomsnæringen som krever detaljert innsikt utover enkle veiledninger.

Juridisk rammeverk og plikthierarki

Arbeidsmiljøloven (AML):

Krav om "fullt forsvarlig" arbeidsmiljø.

Forskrift om utførelse av arbeid (Kap. 4):

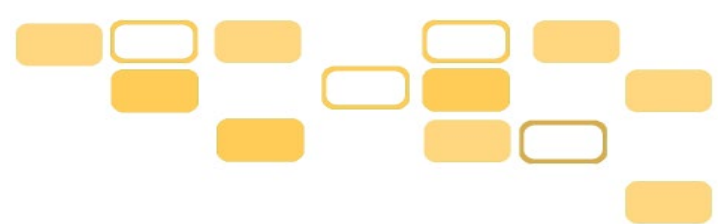
Spesialreglene for asbestarbeid.

Byggherreforskriften:

Pålegger tiltakshaver ansvar for planlegging og SHA.
Samordningsplikt: Arbeidsgivere og byggeiere må samarbeide

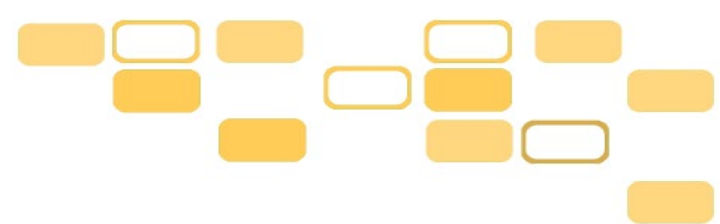
Forurensningsloven:

Asbest som farlig avfall.

Arbeidstilsynet

Aktørenes ansvar (Hvem har ballen?)

Byggeier/Utleier:

Må kartlegge asbest som kan utgjøre helsefare for leietakere og driftspersonell.

Byggherre (Tiltakshaver):

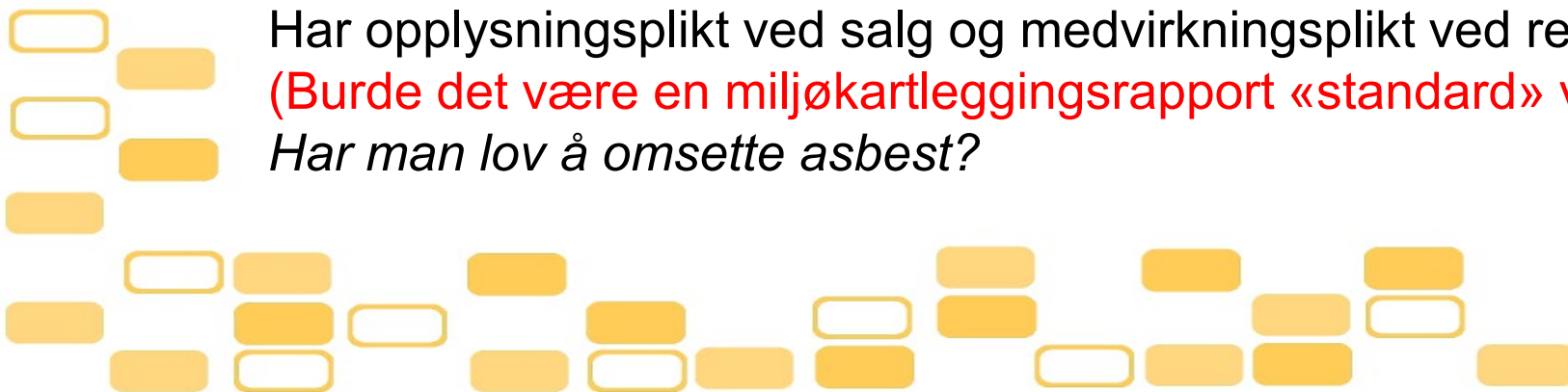
Skal sikre asbest/miljøkartlegging og *før* anbud og oppstart. Asbestregister.

Arbeidsgiver (Entreprenør):

Har undersøkelsesplikt og skal etterspørre **fersk asbestkartleggingsrapport**.
Opplæring av ansatte

Privatpersoner:

Har opplysningsplikt ved salg og medvirkningsplikt ved rehabilitering
(Burde det være en miljøkartleggingsrapport «standard» ved ethvert salg?)
Har man lov å omsette asbest?

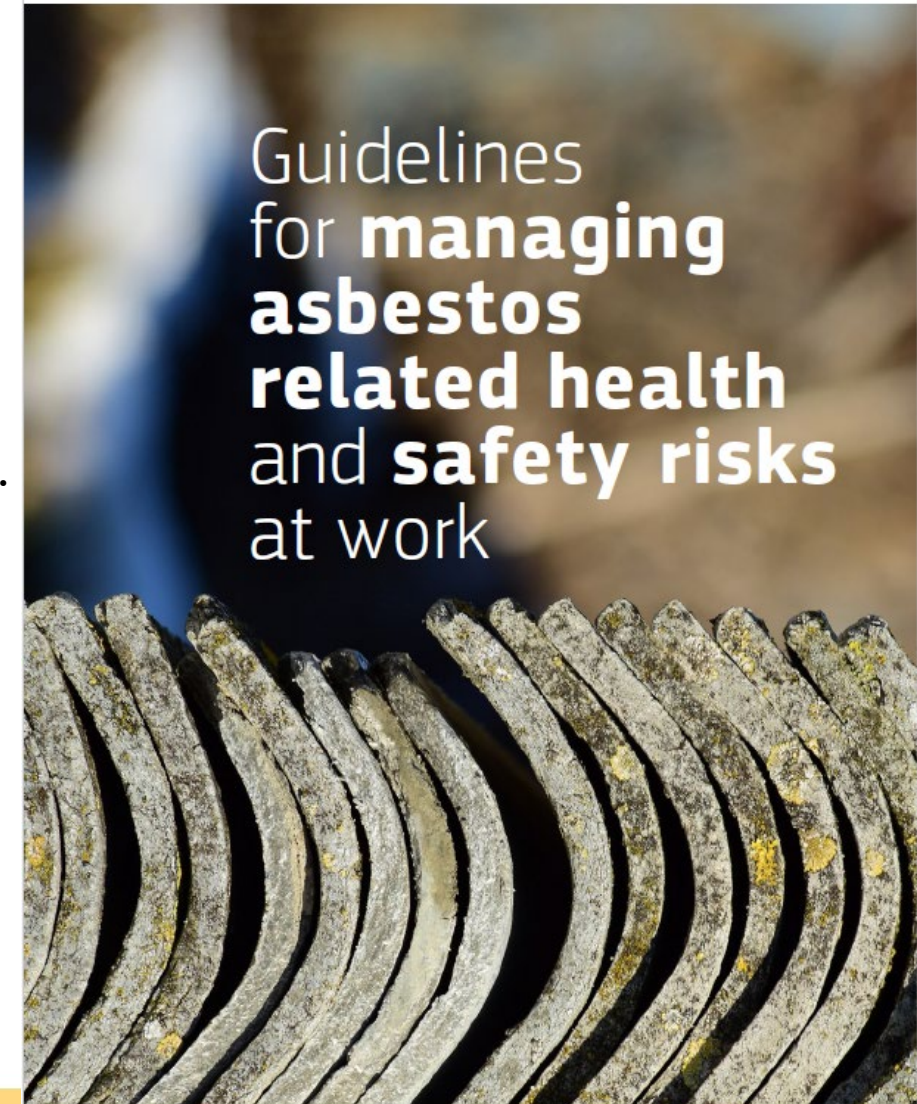
EU har kommet med en veiledning om asbest.

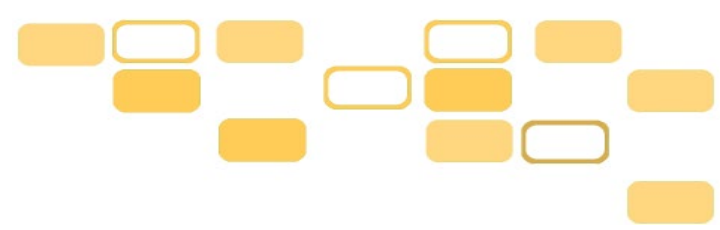
Denne er meget omfattende og kan benyttes som et verktøy for asbestarbeid og forståelse av bestemmelser.

Veiledningen er på 340 sider.

Den er meget omfattende og dekker alle områder innenfor asbest.

Den er også benyttet som grunnlag for denne analysen

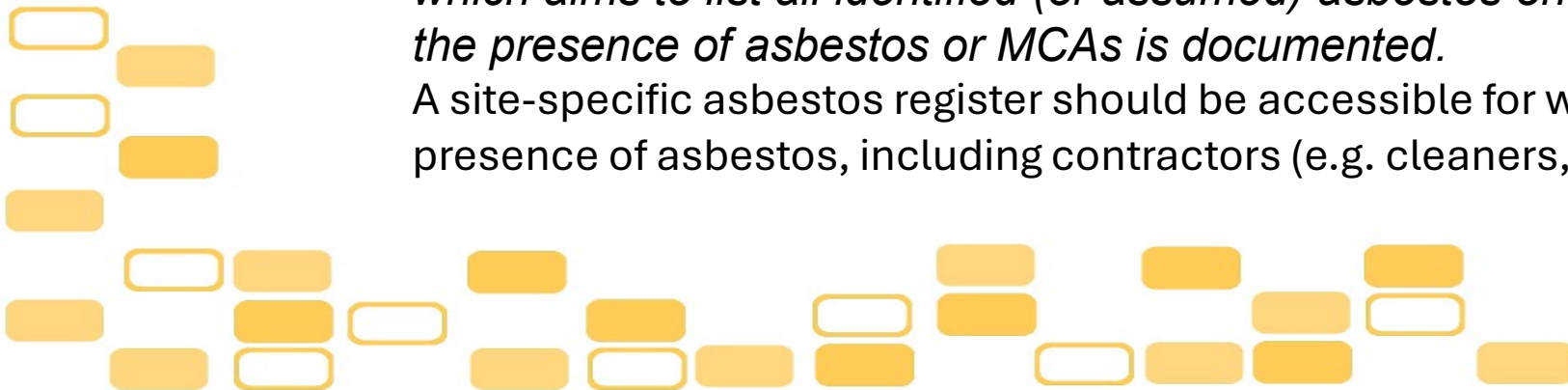

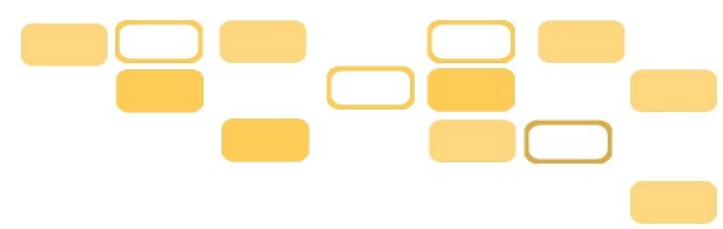
ASBESTREGISTER

Det er anbefalt fra EU at man skal kartlegge alle bygg. I denne forbindelse skal det etableres et asbestregister over forekomster. Dette skal være tilgjengelig for alle som arbeider i bygget.

The presence of asbestos and MCAs may be recorded in a site-specific asbestos register, which aims to list all identified (or assumed) asbestos on a given worksite. This ensures that the presence of asbestos or MCAs is documented.

A site-specific asbestos register should be accessible for workers that may be affected by the presence of asbestos, including contractors (e.g. cleaners, technicians).

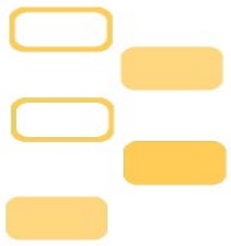

A site-specific asbestos register may include:

the exact location of the asbestos/MCAs (room/ area, building element);
the type of material;

- accessibility (how easily the MCA can be accessed);
- encapsulation/sealant;
- the quantity of MCAs present (e.g. area of flooring, or length and width of pipework);
- the number of samples taken for the assessment;
- analysis results;
- the date of identification of the asbestos/MCAs;
- the type of asbestos;
- photographs of the asbestos/MCAs;
- the state of conservation of MCAs, for instance friable or non-friable, intact or damaged, see Section [5.2.1](#);
- potentially exposed workers (already exposed and at risk of being exposed in the future);
- action required;
- comments or recommendation.

Kartleggingsplikten i praksis

To nivåer av kartlegging:

1. Forekomstkartlegging:

Ikke-destruktiv for daglig drift (FDV).

2. Tiltakskartlegging:

Destruktiv kartlegging før riving/rehabilitering.

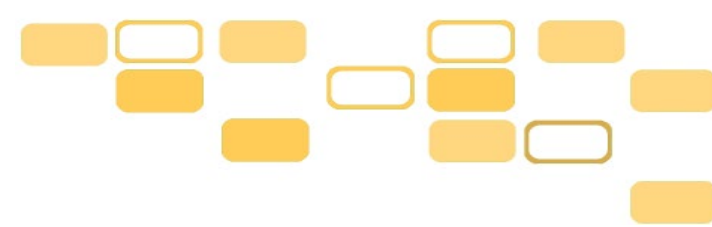
Metodikk:

Granskning av historiske data og byggeår (spesielt før 1986).

Systematisk prøvetaking av materialer (flislim, isolasjon, plater).

Krav/anbefalinger til representativt antall prøver.

Kartleggingsplikten i praksis

Dette er en forklaring på at vi kanskje må være sørlig observant i forhold til kartlegging av bygg.

Vi kan ikke utelukke asbestforekomster etter 1985!!!

Norge har importert varer fra flere EU land, etter 1985. og det har som kjent vært dårlige kontroll rutiner.

Table A14-1: Summary of programmes

Country	Ban year	Programme start year(s)	Programme name / key initiative	Notes
France	1997	1995 (pilot), 2002 (national)	SPIRALE (pilot), PRMS (post-occupational medical surveillance)	Pilot in 1995; national roll-out in 2002
Spain	2002–2022	2003 (pilot), 2006 (broader implementation)	PIVISTEA (Programa Integral de Vigilancia de la Salud de los Trabajadores Expuestos a Amianto)	Pilots in Catalonia and Basque Country; national guidance in 2006, but implementation varies by region
Poland	1997–1999	2000 (registry), 2009 (removal program)	Central register of workers exposed to asbestos, national programme for asbestos abatement (2009–2032)	Registry established in 2000; abatement and health surveillance programme in 2009
Germany	1993	1972 (registry), 1979 (follow-up), 1993 (ban)	BK 4103 (Occupational disease code), national surveillance	Registry and surveillance since the 1970s, with ongoing updates
Finland	1994	1987	National asbestos programme (screening), Finnish Institute of Occupational Health (FIOH)	Nationwide screening of exposed workers from 1987 to 1992
Italy	1992	1992 (law), 1994 (regional programmes), 2000s (expansion)	Law 257/92, regional surveillance programmes (such as Tuscany)	Law in 1992, regional programmes started in 1994, expanded in 2000s

Radikal senkning av grenseverdier (EU-Direktivet)

Nye krav fra EU-direktiv 2023/2668 implementeres nå i Norge.

Grenseverdier (8-timers):

Gammel grense: 0,1 f/cm³

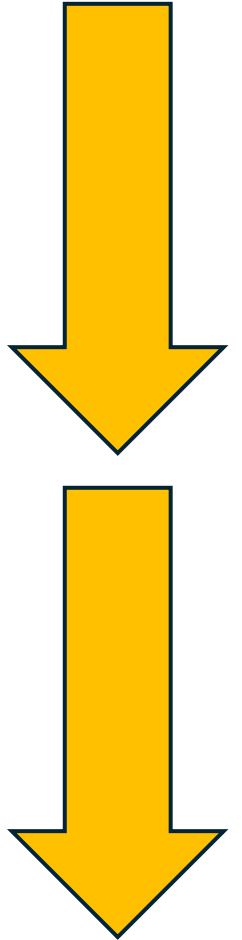
Ny grense: **0,01 f/cm³**

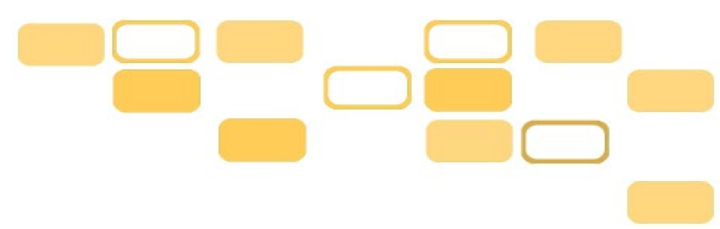
Fremtidig mål (2029): **0,002 f/cm³**

VIKTIG: Dette er grenseverdier som dekker arbeid med asbest

Konsekvens:

Arbeid som før ble ansett som "trygt", kan nå kreve full sanering

Innbygging og innkapsling

Hovedregel:

Rapporten slår fast at det i prinsippet ikke er lov å bygge inn eller forsegle asbest.

Tiltakshierarki:

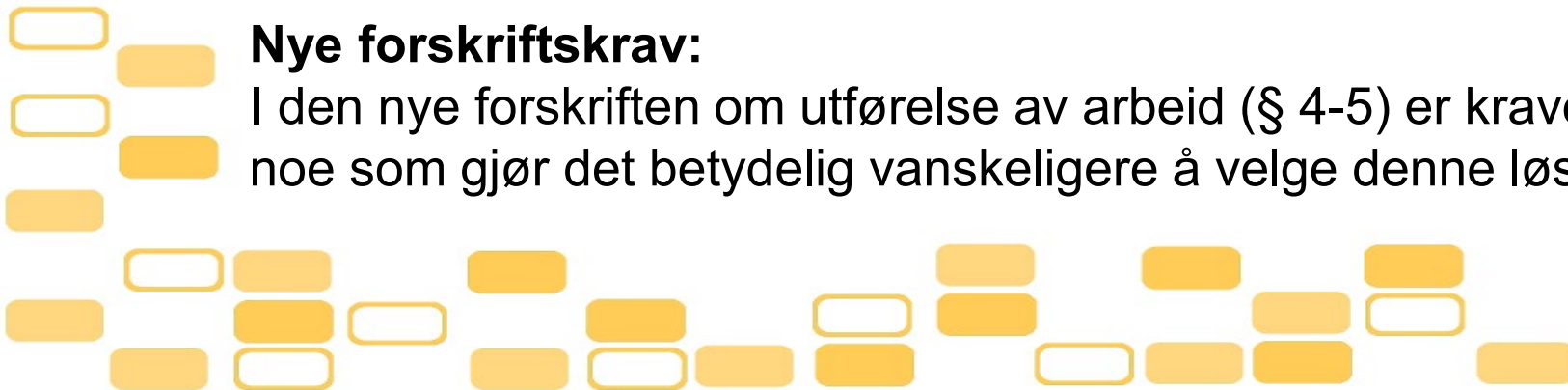
Innbygging (innkapsling) er plassert som det andre trinnet i tiltakshierarkiet, og skal kun vurderes dersom fullstendig fjerning (eliminering) ikke er mulig.

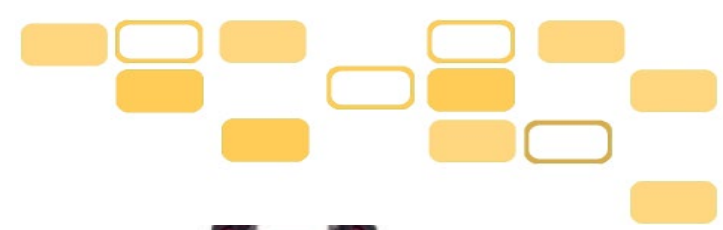
Krav ved gjennomføring:

Dersom materialer bygges inn/forsegles, skal det foreligge klare begrensninger for bruk og tydelig merking. Det kreves også jevnlig overvåking av materialets tilstand.

Nye forskriftskrav:

I den nye forskriften om utførelse av arbeid (§ 4-5) er kravene til innbygging skjerpet, noe som gjør det betydelig vanskeligere å velge denne løsningen fremfor sanering.

Skjeggforbud og personlig verneutstyr

Glattbarbering er et krav:

Tettsittende masker fungerer ikke med skjegg eller stubber.

Fit-test:

Det innføres krav om individuell ansiktstilpassing av åndedrettsvern.

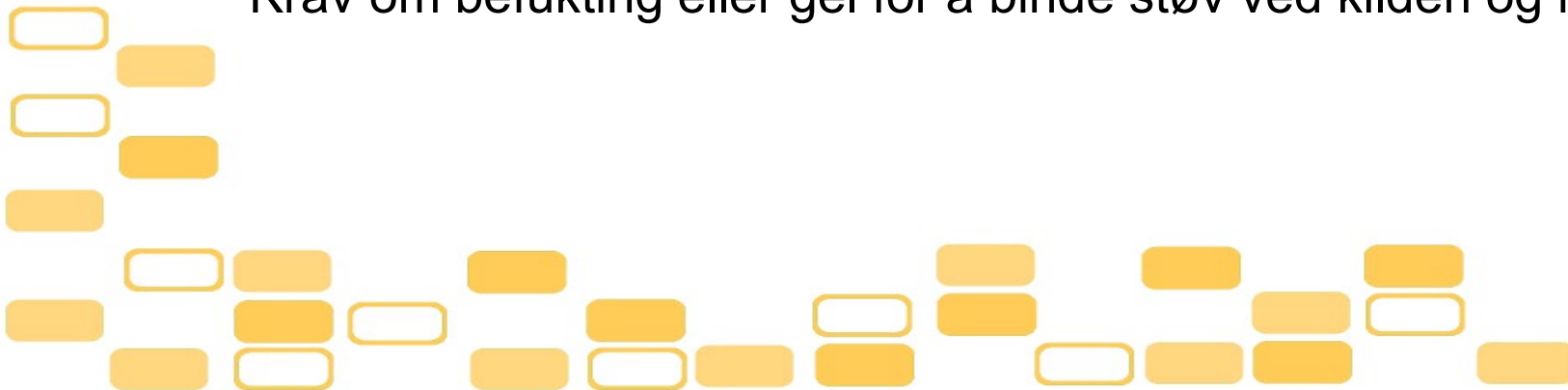

Løsning for skjegg:

Arbeidere med skjegg må bruke viftedrevet åndedrettsvern med hette (TH3-turbohette).

Våt sanering (Wet removal):

Krav om befukning eller gel for å binde støv ved kilden og redusere eksponering

Tredjepartskontroll

Uavhengighet:

Arbeidstilsynet anbefaler sterkt at sluttkontroll utføres av en uavhengig part. Forskrift sier at slik kontroll kan utføres av en som ikke har deltatt i asbestarbeidet. EU direktivet har også klare anbefalinger i forhold til dette

"Bukken skal ikke passe havresekken" – den som sanerer skal ikke godkjenne eget arbeid
Hvis du har brukt 500.000 på å få asbestsanert et område, bør du da la den som gjorde saneringen kontrollere at det er gjort korrekt, eller er det lurt å la noen uhildede sjekke?

Frigivelseskrav:

Luftkonsentrasjonen skal være under $0,002 \text{ f/cm}^3$ før et område kan friskmeldes for normal bruk. Sluttkontroll skal utføres både visuelt og med rett antall og plassering av luftprøver. Og kontrollør skal være kompetent.

Eksempel på hva en «frigivelsesrapport/sluttkontroll» rapport skal inneholde:

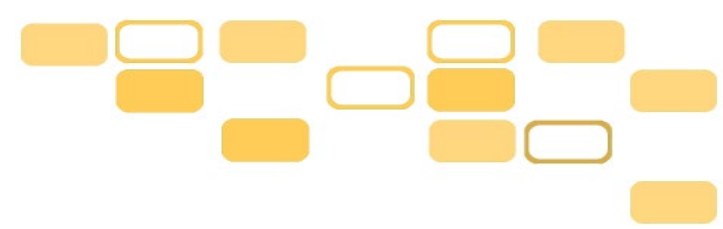
Prosjektinformasjon:

Før oppstart av 4-trinns etterkontroll	Omfanget av arbeidet bør fastsettes i kontraktsfasen for å sikre at tilstrekkelig tid og ressurser blir allokert. Få det signerte overleveringsdokumentet fra entreprenøren som bekrefter at arbeidsområdet/innhegningen er grundig rengjort, at området er inspisert og visuelt rent. Signer og dater dokumentet.
Trinn 1	Bekreft arbeidsomfanget. Skaff eller lag et diagram som viser områder som krever klaring. Visuell sjekk: <ul style="list-style-type: none"> • Saneringsbrakka • Saneringssonens overflater, avfalls- og transportruter • Om saneringssonens overflater er hel og uskadd • Vurder situasjonen inne i saneringssonen ved å se gjennom inspeksjonsluker eller plastfolien, eller monterte videokameraer. Anslå tidsbruken for en grundig visuell inspeksjon og registrer det i overtakelsessertifikatet.
Trinn 2	Grundig visuell inspeksjon inne i saneringssonen Sjekk: <ul style="list-style-type: none"> • At alle asbestholdige materialer er fjernet fra alle overflater • For synlig avfall, inkludert luftslusen og poselåsen (alle steder) • Fint støv som har lagt seg på overflater
Trinn 3	Luftprøving inne i saneringssonen. Prøvetakingsvolum: 1000 liter/prøve Alle flater blåses med trykkluft eller løvblåser med minst 1 Hk effekt. Alle luftprøveresultater må være <0,010 f/ml for at dette trinnet skal bestås.
Trinn 4	Etter demontering av saneringssonen, inspiserer du området der sonen var plassert. Inspiser avfalls- og transportruter på nytt for asbestrester.
Saneringsbrakke	Visuell inspeksjon av den rene delen. Grundig visuell inspeksjon av dusjområdet og den skitne delen. Luftprøving i dusjområdet og den skitne delen. Separate prøver fra dusj- og skitne del samles der det samlede arealet overstiger 10 m ² . Volum: 1000 liter.

Tabell A5.1 Sammendragsguide til 4-trinns klareringsprosessen og DCU-inspeksjon

Konklusjon:

Området erklæres som asbestfritt og er klart for videre arbeid av andre faggrupper eller normal bruk.

Definisjon av en "kvalifisert" eller kompetent person

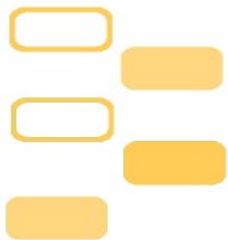
En kvalifisert person er en person som har fått all relevant informasjon, instruksjoner og øvelse slik at kontroller kan utføres på rett måte uten at det oppstår farlige situasjoner.

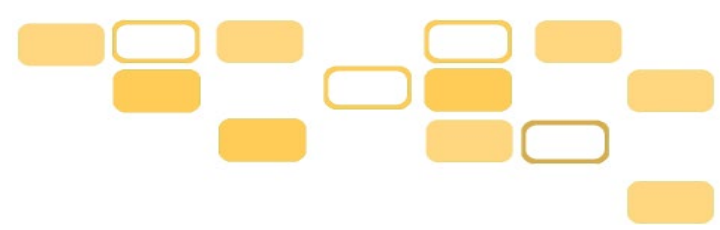
Personen må kunne:

- Ha kompetanse og byggeteknisk bakgrunn
- Bestemme hvilken type kontroll som må utføres.
- Material kunnskap, prøvetakingsmetodikk, lovforståelse
- Foreta feilsøking og avgjøre nødvendige tiltak for videre sikker drift.
- Rapportere mangler og skrive formelle rapporter.

EU direktivet henviser også til at man forventer et krav om sertifisering som skal inkludere teoretisk eksamen og dokumentert erfaring (gjerne gjennom mentor ordning)

Det er også fra Arbeidstilsynet skrevet at en slik kartlegger bør være Miljøkartlegger og ha særskilt kompetanse om asbest.

Kompetanse og opplæring

Rollebasert opplæring:

Alle som *kan* bli eksponert skal ha kurs, ikke bare asbestsanerere. Dette inkluderer vaktmestere, rørleggere, elektrikere og ledere. EU direktivet sier: «**Alle som kan bli eksponert i sitt arbeid**»

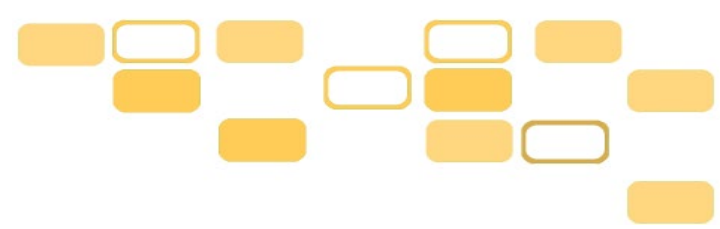
Dette er ikke satt som en bestemmelse i vår nye forskrift. Men EU direktivet stiller et krav om dette

Kvalifisert opplæringsinstans:

Fra 2026 stilles det formelle krav til dokumentert kompetanse hos den som utfører opplæring.

Innfør policy: «**INGEN rapport - INGEN jobb**» *eksempel på dette ligge i analysen*

Grunnprinsipper for utførelse

Arbeidsplan:

Før oppstart skal det foreligge en detaljert plan som beskriver metoder, utstyr og vernetiltak.

Tekniske tiltak (Prioritert rekkefølge):

- **Våtmetoder:** Bruk av lavtrykk, geler eller skum for å binde fibrene ved kilden.
- **Lokalt avsug:** Verktøy med integrert H-klasse/HEPA-filter.
- **Unngå brudd:** Skru løs plater i stedet for å knekke dem.

Etablering av saneringszone:

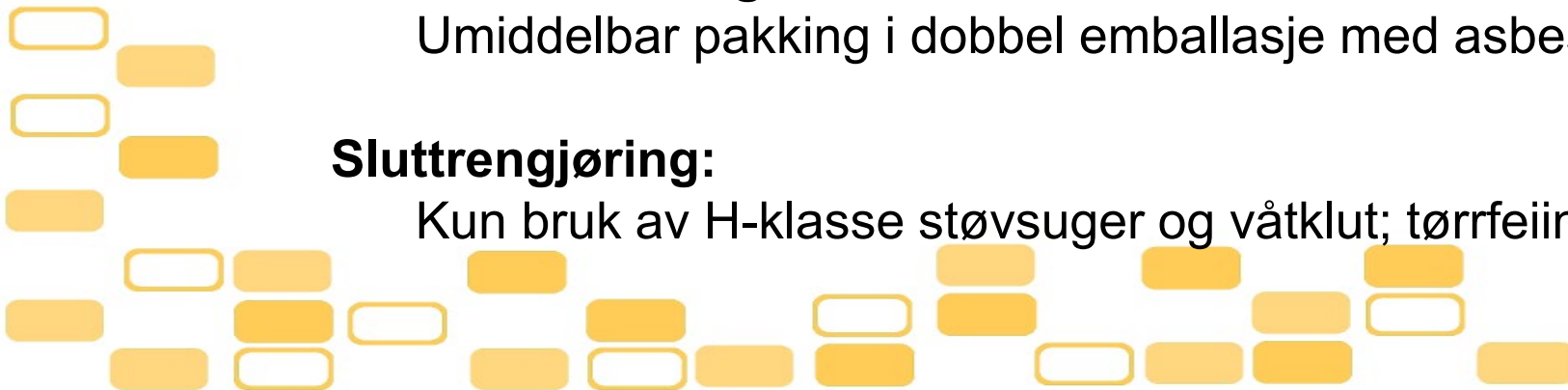
Lufttett inneslutning med plastfolie og etablering av undertrykk.
Bruk av miljøsluser for trygg passasje og dekontaminering.

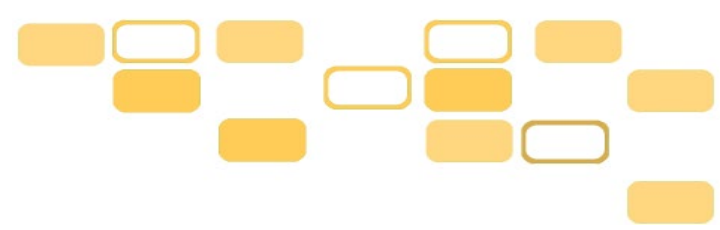
Avfallshåndtering:

Umiddelbar pakking i dobbel emballasje med asbestvarsel.

Sluttrensjøring:

Kun bruk av H-klasse støvsuger og våtklut; tørrfeiling er strengt forbudt

Ved uventede funn (STOPP)

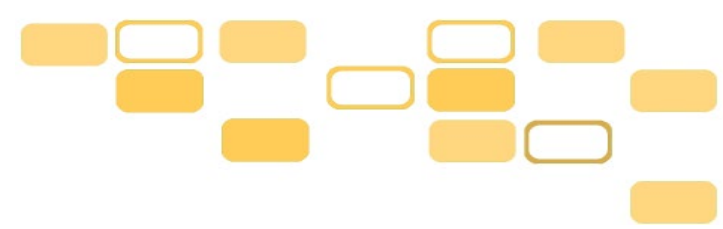
Selv med "grønt lys" kan skjult asbest dukke opp underveis (f.eks. flislim eller rør i sjakter).

Ved mistanke skal du:

- 1.STANS** arbeidet umiddelbart.
- 2.STENG** av området (lukk dører og vinduer).
- 3.VARSLE** nærmeste leder og verneombud.
- 4.Ikke gjenoppta arbeid** før prøver er analysert og eventuelt asbestsanert.

Til Byggeiere og forvaltere:

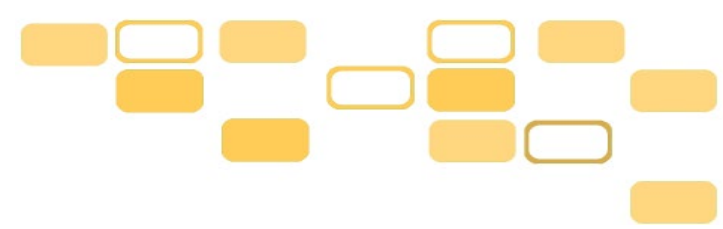
Få oversikt *nå*. Gjennomfør en asbest/miljøkartlegging, av alle bygg oppført før 1985. Samt nyere bygg og installasjoner der det er mistanke om at asbestprodukter er brukt.

Etabler et digitalt asbestregister som er lett tilgjengelig for driftspersonell.

Ved utleie:

Vær proaktiv. Legg frem asbestrapporten uoppfordret. Det bygger tillit og reduserer ansvar.

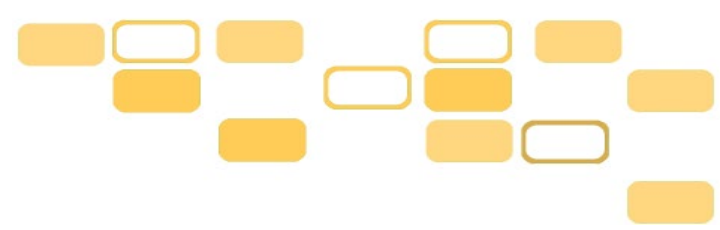
Til Arbeidsgivere og entreprenører:

Innfør en "INGEN rapport – INGEN jobb"-policy. Stopp ansatte i å starte arbeid i eldre bygg uten at en fersk miljøkartleggingsrapport foreligger, denne må ikke være eldre enn 2 år.

Tren opp ansatte til å gjenkjenne asbest (kunnskap kan spare liv og penger).

Sjekk at leverandører på kartlegging har nødvendig kompetanse og bruker akkrediterte laboratorier.

Til Byggherrer:

Sett av tid og penger til kartlegging *før* anbudsfasen. Kartlegg bygg i dag for å unngå utfordringer.

Inkluder asbest som et spesifikt punkt i SHA-planen og følg opp at samhandling fungerer på byggeplassen.

Benytt kompetente rådgivere for å gjennomføre tiltak som er rett i forhold til funn. Dette kan spare deg for mye penger.

Ved å følge disse anbefalingene og ta inn over seg alvoret i regelverket, kan bransjen bidra til å lukke kapittelet om asbestskader i Norge for godt, og sikre at den "tredje bølgen" av ofre blir den siste.

